

Frågelista M 226

VASS - INSAMLING OCH ANVÄNDNING

Avsikten med föreliggande frågelista är att ta reda på hur vass insamlades, behandlades och användes förr och om den tas till vara även i dag.

För att kunna göra en jämförande undersökning mellan olika landsdelar är det viktigt att du uppger den bygd och den tid du avser. Börja alltså uppteckningen med att skriva socken, landskap och tid.

Vilken benämning hade man på vass och dess olika delar?

När skördade man vass sist? Gör man det fortfarande?

Var växte den vass, som togs tillvara? I en å, ett dike, en sjö? Var det tillåtet att ta vass varsomhelst eller endast på bestämda områden? Hur bestämdes rätten till de olika platserna? Rita en enkel plan över platsen, där vassen togs, med strand och vatten angivna.

Skördade gårdarna var och en för sig eller gemensamt? I det senare fallet, hur fördelades vassen? Deltog även kvinnor och barn i skörden? Hur fördelades arbetet då? Vilka gjorde vad? Användes någon speciell klädsel vid vasskörd t.ex. handskar, skor eller annat?

När på året skördades vassen? När på sommaren? När på vintern? Hur skördade man på sommaren? Hur på vintern? Vilka redskap användes? Rita gärne en enkel skiss. Använde man båt och i så fall hur placerades den skördade vassen i båten? Skars vasstråna över eller under vattenytan?

På vilket sätt hanterades den skördade vassen? Bands den i kärvar? Av vad gjordes i så fall banden? Bands kärvar också på vintern? Hur, var och hur länge torkades vassen? Om den var bunden i kärvar, hur ställdes de?

Användes vassen till kreatursfoder? Var det i så fall ett vanligt förekommande foder eller användes det endast under nödår? Vilka kreatur utfodrades med vass? Tyckte de om det? Användes den färsk eller torkad? Kunde också vinterskördad vass användas som foder?

Till vad annat användes vassen? Till taktäckning och i så fall till vilka byggnader? Till mattor för växthus? Som underlag för revetering av hus? Till annat?

Om man ville ta till vara vipporna, skars de av på växtplatsen eller efter skörden? Användes kniv, sax eller annat redskap? Torgs vipporna på vintern eller på sommaren? Hade tidpunkten betydelse för vippornas kvalitet?

Hur förvarades vassvipporna efter avskiljandet? Kunde de användas omedelbart eller måste de torkas eller behandlas på annat sätt?

Vad användes vipporna till? Till fyllning i madrasser och kuddar? Till annat? Hur stor mängd vassvippor kunde det gå åt till en kudde respektive madrass av normal storlek? Hur länge kunde en madrass med vassvippefyllning användas? Gick det att på något sätt luckra upp gammal fyllning eller att fylla på en gammal fyllning med nya vassvippor? Vilken madrassfyllning ansågs vara bäst, en halm- eller vassvippefyllning? Varför?

Hur stor mängd vass, hur många kärvar, tog man per år? Sålde ni vass eller vassvippor på någon marknad eller på annat sätt? Hur beräknades mängden? Efter vikt? Volym? Annat? Hur stor mängd på ett ungefär såldes årligen? Vilket pris betalades?